

URBIS

We know books

Viorica RĂDUȚĂ debutează cu volumul de versuri *Patimi după mine*, 1989, urmat de: *lipsă la psalmi*, 2000, *Al 13-lea Iov* (2003), *Când amintirile corpuri subtile* (2007), *Viață de apă de uscat* (2008), *cam toți murim* (2010), *Mama întreabă dacă stau până seara* (2013), *Când se duc în uitare* (2015), *arsura umblă după trup* (2018), *O sută una de poezii* (2019), *Ai moartea pe față* (2021), *cum îngheață rochia miresei* (2024), Editura Charmides, iar în 2025, la aceeași editură, volumul să nu mă iubești să nu mă urăști de la os.

În 2002, publică *Graalul fără Graal*, în 2007, *Interpolări și interpolări* în 2007, în care se accentuează critica de tip comparativ și eseistica despre critici literari contemporani sau interferența film-literatură. În 2024 publică *Eseul și păgânul* la Editura Universității de Vest.

După *Înainte de exod* (1998) și *Irozi* (2001), autoarea publică romanul-testimoniu *Hidrapulper* (2007) la Ideea Europeană. În *exod*, proză, apare la Cartea Românească în 2008, iar *Mamamea moarte* la Casa Cărții de Știință, 2008. Urmează romanele *În două lumi* (2013), Cartea Românească, *Vremea Moroiului*, Cartea Românească, *Orașul închis*, Editura Polirom, *Un calcan pe Lipscani*, 2021, CDPL. În 2025 se reeditează romanul *Hidrapulper*, dar cu titlul *Hidrapulper vezi bine c-am murit*, la Editura Universității de Vest.

A publicat microeseuri în volumele colective: *Actele colocviilor de critică*, 2016, Editura M. L. R., coordonator Radu Voinescu; *Cât de frumos poate fi un oraș urât*, Editura AEDU, 2016; *Prof de română, o altfel de antologie de texte*, 2018, Casa de Pariuri Literare; proza scurtă *Statuia Libertății și cuiele Muruzoei*, *Cartea orașelor*, Humanitas, 2021.

Premii, selecție: Romanul *Orașul închis* a obținut Premiul Cartea anului 2017 pentru proză, Filiala Proză București, USR. Premiul RSS Reloaded – Cartea de poezie a anului 2021 pentru volumul *Ai moartea pe față*, acordat de Iulian Tănase. Premiul Cartea discretă a anului 2021 pentru *Un calcan pe Lipscani*, acordat de Asociația Română a Creatorilor Culturali și Artiștilor (ARCCA). Este membră a USR, Filiala Proză, București.

Viorica Răduță

VREMEA
FEMEII' PE CHIN

roman

Rotonda
CARTIER

ore bucătărie, doamnă Groza, mergeai pe el ca într-un timp strănulat. Sau așa zicea mama. Că bucătăria e la capătul curții, tot cu scări exterioare... Doamna Gabrovski nu gătea, venea o femeie o dată pe săptămână. Nu venea, eram prietene. Mama... Spune cam multe mama dumitale, trebuie că are imaginație bolnavă, Nu mai a decedat. Și vii cu vorbele ei până aici? Nu, doar cu manuscrisul. O să vedem după lectură. Baia mai există, întreb-o, insistă mama, Ana întreabă și doamna Groza se ridică, Nu e nicio baie mare, Cea care dădea direct din dormitorul doamnei. E bucătăria redactorilor, duie, își mai fac și ei câte ceva la aragaz, Aha! Și e doar un vecu, apoi altul pe coridor. Era și atunci, Ană, spune-i, Lasă, mamă, nu creau să mă cert. Și Ana se ridică pentru că nu se făcea să o țină de directoarea Editurii Avatar în picioare. Achim ajunsese la ușă, dispărut mâna, doamnă Groza, Pe curând, zice doamna. Cei doi se trezesc la capătul scării spre demisol. Spune-i, Ană, că l-am văzut de general o dată, se aude mama, Doamna Gabrovski mi-a făcut cunoștință cu el, era subțire, volubil. Adevărat, cam adus de spate, toate de la interogatoriu, mamă, lasă acum! Când dau pe scările exterioare, Ana, dintr-un impuls necontrolat, o ia prin spatele clăririi spre curtea din spate. Toate erau acolo, și scărița cu mica terasă spre camera domnului Puiu, și scara spre bucătărie, și magazia din colț, doar timpul se așezase pe ele. Și se vedea, dar acum înțelege ce desparte pe mama de ele, ambasada, stătea după gardul înalt de ciment în tăcerea ei. Ar fi vrut să știe dacă a fost la fel și altădată. Dar ce poți face, mama a dispărut.

Din mers Radu Achim spune un noroc și cotește pe Bastiliei. Aceasta, vasăzică, e cartierul select de demult. Domnul Puiu plecase la Paris să vadă Luvrul la vreo cinci ani după Doamna Gabrovski. Doar Ana Cluceru rămăsese în urmă, încă nu se putea hotărî între mintirile mamei și siguranța doamnei Groza. Când să se apropie de Casa Bastiliei, vede cum se trage prelata la jocărie, Ia te uită, ea redeschis!

Cuprins

<i>Predoslovie.</i> Să știți că timpul a rămas în urmă	
cu Micul Paris, dar se ține după o falie.....	5
Pavaj cu scriitori pe Podul Mogoșoaiei	19
Timp era destul	32
Fiica, rătăcirii, falca Geamănu și rozătoarele	49
Ape tulburi la Palat, ziua se sapă singură cu hârlețul	58
În Societate ca la moaște; cu mâna	
Conducătorului pe Uranus.....	61
Glissando: Fauna și flora din casa-muzeu,	
aproape moartă și cu terasă.....	68
Conversație de familie, niște tacâmuri și o retragere.	
Băiatu' cu norocu' lui.....	73
O aruncătură de ochi, salt mortal spre Mausoleul	
Ingeaua, dar mai umblăm pe la Amzei cu doi cerșetori.....	80
Zarea începută din maxilaru' Geamănu	86
Catafalcul, visele, Consiliul în piele de șobolan	
și deodată Mausoleul.....	89
Coborâse la parter Editura Românească.....	92
Gânduri pe Podul Mogoșoaiei cum le-ar prescrie Achim.....	110
Niște întâlniri și o tipografie	118
Pânze rupte.	124
Cronică prefăcută de mine, Radu Achim,	
după arest și tras de feare	134
Episod Cișmigiu și soprana în molton.....	139
Răsărit în Apus, votul și strămutarea	142
Judecat! Cinste Vorniciej,	
noroc cu orașul, avea ceva timp... ..	146

Deci Cronică, prefăcută după documente, spuse și amintiri; la amiază.....	150
Și tot așa... de la negură la scris.....	154
Se văd în ilustrațiile vechi multe pălării și costume bărbătești, nu chiar ca la viitoarea luptă pentru pace sau prima dragoste	160
Tot despre pavaj și patinoar	164
Note istorice, risipite de bravul scriitor Radu Achim pe masa din bucătărie	169
Învierea nu mai are loc	179
Durerea mușca din privire și din Academie.....	186
Note cu semnătura originală Radu Achim, pornind de la bășica lui Caragea până la Costinești	192
O scurtătură	196
Note prefăcute de același Radu Achim, ajuns în apa Dâmboviței de ziua Sfântului Ioan Botezătorul cu o cruce înclinată	199
Alte note cu soare și umbră pe Calea Victoriei. La Mausolee și în rugăciuni	204
Note tot mai prefăcute și actualizate de Radu Achim pe mușamaua de la bucătărie	209
Note scurte, prefăcute și necorectate, leat secol XIX într-o marți	230
Întâlniri și bifurcații, vise și încurcături	234
Străzi ridicate pe șenile să vadă Dealul Spirii într-o lamă de oțel și câteva tăieturi din cronici de numitul Achim, care scrie ca să se poată hotărî odată ce face cu viața lui.....	239
Uranus din vise și pământ; rătăcirea este o nație.....	248
Buimac în Instituție.....	256
Eșafodul cu martori, alte vederi și o arhitectă.....	260
Fundături	265
Furtuna care a urcat într-o pâlnie de deversare, eșafodul și ultimul vis. Casa Gabrovski.....	271

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95, E-mail: vanzari@cartier.md
cartier.ro/cartier.md

Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe cartier.ro și cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks și pe cartier.ro și cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.
Tel./fax: 022 21 42 03, E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.
Tel./fax: 022 24 10 00, E-mail: librariadinhol@cartier.md
Librăria online, cartier.md
Tel.: 068 555 579, E-mail: vanzari@cartier.md

Distribuție în România prin Librăriile Humanitas,
Comenzi online: libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

Colecția Rotonda este coordonată de Em. Galaicu-Păun

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Valentin Guțu

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Tatiana Cunup

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Viorica Răduță

Vremea Femeii-rechin

Ediția I, aprilie 2026

© 2026, Editura Cartier pentru prezenta ediție.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Răduță, Viorica.

Vremea Femeii-rechin: roman / Viorica Răduță; coperta: Vitalie Coroban; design: Tatiana Cunup. – Ed. 1, –
[Chișinău]: Cartier, 2026 (Bons Offices). – 282, [2] p. – (Rotonda / colecție coordonată de Em. Galaicu-Păun,
ISBN 978-9975-79-907-2).

[500] ex.

ISBN 978-9975-86-928-7.

821.135.1-31

R 19

Predoslovie. Să știți că timpul a rămas în urmă cu Micul Paris, dar se ține după o falie

— Da' ce-s roțile alea așa mari?

— Ca să ducă sacagiii butoaiele cu apă de la un capăt la altul pe
Podul Mogoșoaiei.

— Da' de ce e ulița așa de răscolită?

— Ca să hurducăie orice călător străin care ar poposi în Bu-
curești.

— Și de ce trăsurile au roțile la fel?

— Ca să încapă toată familia, pălăriile domnului și doamnei,
copilul în blănuri și pene, șorțul și brațele servitoarei în spate, gâtul
înțepenit...

Răspunsurile lui Radu Achim erau aceleași, oricine l-ar fi
întrebat. Citise despre Ulise și, dacă se apuca să vorbească chiar
cu străinul cufundat între lumi la București, vremurile parcă se
întorceau și ele. Călătorul ajuns pe Dunăre la Giurgiu înainte de
răsărit ar fi ținut apusul deasupra. Mult timp Câmpia Română nu
avea capăt, doar o cumpănă, suspendată în depăratre. Seara, chiar
vizitiul își făcuse altar pe capră, rugăciunea îi îndesa oasele și așa
îndesate, mai bine decât hurducăielile. Străinul stătea pe mâna de
paie din căruță tot într-o rană, trup nu putea să spună durerii cu
pielea crăpată, cu stomacul, ficatul și splina frământate ca aluatul,
doar vântul îi strecura ceața în buzunare, iar ploaia care a urmat,
dimineața. Căruțașul a pornit prin nămol, apoi prin smârcurile de
la marginea Bucureștiului cu biciul spurcat pe spinarea cailor. Când
a oprit hărmălaia, aproape de piața mare, surugiul era un vârtej. Se
vede că Occidentul întârziase ca totdeauna o jumătate de secol și
străinul și-a aflat neodihna într-o casă de pe Ulița Mare, crezând

că e vreun han. Dacă mai întârzie o noapte, ar fi alunecat cu gândul la Paris peste mocirlă și peste Dâmbovița, plină de șerpii vărsați odată cu tăierea unei căi de la Casa Domnească spre Mogoșoaia domnitorului Brâncoveanu.

Tortura, una cu lungimea uliței noi, s-a întins noapte de noapte și peste zi, până s-au pus bărne groase de stejar, niște poduri săpate la capăt ca să se scurgă apa în liniște și în timp. Doar că liniștea fără felinar se umplea dedesubt de noroi, destul ca omul și roțile cele mari să se scufunde, iar mâinile sau picioarele să caute sprijin în sudalme care nu fac bine urechilor fine și hainelor de la Paris. Dacă străinul ar fi revenit pe Podul Mogoșoaiei ceva mai târziu, și piatra de râu i s-ar fi părut neregulată, prea tare și colțoasă, cu toate că Răsăritul se vedea la capăt de râu cum se uită spre Apus. Abia piatra de granit adusă din Scoția i-ar fi putut aminti o călătorie în timp. Edinburgh venea din nopțile lui în București cu tăria stâncii, iar ploile mai puneau încă un timp peste cel din nord ca să vadă și străinul cum e cu timpul peste timp peste timp, așa de greu de găsit în Occident, dar la îndemână pe tot Podul Mogoșoaiei, pavat, în fine, cu piatră. Dar și asemenea timp a fost smuls odată cu asfaltul, dacă celălalt, românesc, cum avem obiceiul, nu se depusese încă de ajuns pe pavaj, iar alte străji noi nu apăruseră pe o parte și pe alta a podului. Noroc cu una din marginile Bucureștiului, era așa de aproape că și grădinile, mari, se uitau la trupele române ca la plimbările cu trăsura. Apoi, niște vârtejuri s-au pornit deodată, trasând viitoarele pasaje de pe Calea Victoriei ca să-l găsească nepregătit pe călătorul Ulise, nu și pe zלטari, pielari, pieptănari, căldărari, chiristigii, gabroveni, șelari, orzari, pe șelarii de la Curtea Veche, tăbăcari, fierarii de pe Covaci, și, ghiciți, mămularii de pe strada... Mămulari.

Stai, și blănari, și Intrarea Pielari, dacă tot ajunge călătorul de azi la Kilometrul Zero. Acum, dacă vrei să vezi dintre platanii din fața Bisericii Sfântul Gheorghe Nou tramvaiele cum se întorc exact în fața *roșii*, care e locul cel românesc adunat într-un cerc, spre străduțele meșteșugărești, rămase cu casele și străzile crucișe de

altădată, cu balcoane de fier și ferestre în coajă și priviri zăcute din celălalt timp, du-te dumneata la Roza Vânturilor, lasă-te purtat în interior, unde te salută Muntenia, Moldova, Ardealul, Dobrogea, Banatul, Oltenia, Basarabia și Bucovina, iar brăul orașelor mari te va strânge cu dragoste. Până crăpi de foame, spun și eu, doar iarna asta nu e blândă și stăm neîncălziți și fără de apă. Nu degeaba la Kilometrul Zero al Bucureștiului nu s-a mai luptat Sfântul Gheorghe cu balaurul. Cu balaurul recent nici nu ar avea cum, provinciile s-au depărtat de centru, unele steme s-au șters, altele au fost găurite, deși pământul acoperă orice. Numai că mâna dreaptă a Sfântului Ierarh Nicolae al Mirelor Lichiei, adusă din Italia, a fost sărutată un timp și de un anume Iosif, cel cu prima librărie din țară în curtea bisericii Brâncoveanului. Dar de moaștele sfântului se sprijină ca într-un vis încă neterminat și tunica domnitorului de la statuia din față, și mormântul. Mulți se opresc la intrare, la coloane, cum vin cu tramvaiul 21 și intră la slujbă, dar tramvaiul se rotește la terminalul de aici fără să știe că soarele și luna, detalii greu de ghicit de călători, își țin privirile înăuntru ca niște semne de întrebare la vremuri. Nu cele cu Piața Sfântul Gheorghe unde trăsurile, cu roți mai mari în spate, se încrucișau deja cu gărgărițele cu motor, la care și caii, și casa roșie se uitau lung. De, cam așa e un sfârșit de secol la București!

— Mortăciuni de-astea vrei să scrii, Răducule, tu aveai cărți cu răcoare în ele, un personaj principal în care te-am recunoscut de cum te-am văzut.

— Lasă, e zi scurtă, hai să treci și tu pe la Kilometru Zero, nu cel de la Universitate.

— Sunt două?

— Sunt cum hotărăște Femeia. Luăm 21 și dăm chiar la monument.

— Ai zis odată că la brăul bisericii.

— Da, și brăul ar trebui să facă minuni în Bucureștiul neodihnei morții. Se răsucesc unii dincolo, mai ales Doamna Stanca, ea a fost cu moaștele Sfântului Nicolae.

— Acum sunt și cam multe fețe bisericești, Radule, astea aduc minuni...

— Nu fi răutăcioasă! Au unii ce au cu mătăniile și ierarhia bisericii.

— Orice ierarhie face o instituție, așa spuneai, că omoară rugăciunea.

— În toate e o negură, cutremure și sfințiri.

— Spui mereu că și un Bosfor pentru capete tăiate.

— Dea Domnul!

— Blestemi, Radule?

— Pentru trupuri vă leat 2023, să le lumineze vreo candelă oasele!

— E o scenă bună, poate o scrii, Răducule, și o montăm la Teatrul Mic.

— Dacă scriu, trebuie să duci acolo osemintele lui Brâncoveanu, au fost scoase și spălate de curând.

— Au, nu e profanare de morminte?

— Nu, e cu agheasmă. Cu mir...

— Ca moaștele.

— Am vrea de la un Brâncoveanu...

— Avem Lupoica.

— Copie.

— Și bulevardul care ziceai că a tăiat din Centrul Vechi.

— Și incendiul, și slujba pentru Eminescu...

— Mai pune și placa de azi!

— Nu e la sujet, dar întreb: Cum dreacu' la o armie așa de mică iaste inflație de generali? Di undi neamu' ista istovit de o viață să aibă atâția cu 4, patru, auzi!, stele la cincizeci sau sub cinzeci de primăveri?

— Bufnește a borhot, știu, sunt marțieni, știu, doctori sadea, nu iepuroii de noii, cum se scrie adzi, ha! Parcă așa mai ziceai.

— Ai prins, Lumi, ăsta e doar sfertu' de pluton, fată, urmează armata de colonei. Halal armată rumână, halal ghinărali Izmană și alți patentăți!

— Da' spurcată gură mai ai!

— Facem și noi un ban, nu? De unde ciupercării?

— De la buget.

— Nu suntem bugetari. Eu mi-s liber-profesionist.

— De aia arăți ca un dulap. Așa spune Poeta de la opt.

— Aia care stătea pe două scaune și nu-i mai ajungeau? În cloaca de scriitori...

— De peste tot. Oricum s-au mutat.

— Au, nenică, unde-s puterili, acolo banu', Lumi.

— Tic-tac!!

— S-a schimbat puterea în Instituție, s-a schimbat și spinarea șobolanilor.

— Nu te grăbi, Scumpișor! Se va rezolva.

— Eu nu cred. I-a împiedicat cineva să se mute în aceeași formație la Casa de Știință? A mârâit vreun scriitor?

— Nu spui tu mereu afară cu slugile?

— Doar atât? Eu ziceam să se retragă într-o celulă, amicii.

— Ei, nu se retrage nimeni de pe poziție, Răducule.

— De-aia nu mai poate fi scos pe viață decât cu scaun cu tot?

— Exagerezi. Vrei să stea pe tușă câtamai criticul?

— Așa e, mai bine să se tundă singur. Acum are șef, Femeia cu dinții ei rari și mari și turbată...

— Cică e pornită pe adevăr și dreptate...

— Să demonstreze! Deocamdată e cam isterică.

— Zice că nu-i capabilă de așa ceva.

— Nu, doar că e în călduri împreună cu...

— Toate sunt așa, nu asta zici mereu, Răducule?

— Spanac! Și merg mai departe.

— Fără nicio probă nu poți acuza.

— Nu, că așa de mult a muncit la probe de s-au șters singure. Și fotografiile, și înregistrările. Să te oprești din râs.

— Păi, dosarul e deja închis.

— Am auzit că se redeschide, abuzurile nu dispar.

— Nu, se înmulțesc.

— Pe curând, Răducule!

— Dragă, ești online?

— Da, am de dat niște mesaje.

— Atunci, tot mai bine în Micul Paris cu ilustratele. Vezi că nu mai e net aici.

— Ei, citesc mai târziu. k2

Micul Paris? Vreți să spuneți că fostul hotel, ajuns unul pentru șopârle băgate în dosul femeilor cu pene și desenul pasajului englez pe sâni, era modern? O fi fost el înainte, dar strâmtoarea și cupola de sticlă s-au îmbibat de la miros până au mucegăit. Acum, putoarea în care te înfigi direct din Calea Victoriei îți aruncă umbra pe fața Sfântului Nicolae. Intri și iei o lumânare să te ierte Dumnezeu pentru tinerețe, una pentru prietenu' de la feare, alta pentru omu' de o zi la Casa Poporului până a dispărut a doua zi. Oricum, el te-a dus în gang și acolo ai văzut picioare de damă, în ciorapi negri cu găuri, până unde nenorocitu' te-a împins, deși erau înalte, ca să vezi, și nu ai văzut decât rujul întins pe fața unei bătrâne, dar ai intrat și ai ieșit cu negura Bucureștiului pe cap. Parcă ai fi fost fără timp, zice Radu, a doua zi era lumină pe șantier și seara până când scara la demisol mirosea a sâni dați cu oțet și abia atunci am adormit între ei. Măcar nu era ca în secția gestapoului de la Kogălniceanu. Așteptam să se desființeze după '89, să am mai mulți bani și ceva independență dacă tot public și trag la masa de scris ca la fundația Parlamentului, unde mi-a murit prima tinerețe, cu păcate cu tot. Că atunci când am văzut pe molozul de pe Arionoaiei fotografia cu imaginea maternității, cum scrie azi în cartea despre Bucureștiul dispărut, care era o femeie cu pruncul cât ea, atunci l-am crezut pe călătorul străin. Bucureștiul e un oraș al poveștilor, nu doar de lo-

zinci și de proteste, jmeckerii oricum se făceau că nu pricep, păpușile în dungi nu pricep, sunt altu', spunea fiecare la geamul orb din ministere și de la guvern, antiprotetul are dinții stricați. Ho, strigă din partea cealaltă unii care sunt tot ei, numai să vadă că dispăre tupeul ca în focul de la Colectiv, unde flacăra nu a pornit de undeva, doar a coborât din cer până la orchestră și a topit instrumentele, a topit mâinile de pe microfon, de pe corzi și păcănele, Percuție! Mâinile au mers mai departe în mulțime, câteva sute de tineri erau fierbinți, i-a prăjit focul dacă se urcau unii peste alții, iar gura de ieșire, singură, nu-i putea înghiți, ce vreți, flacăra mocnea, lua forma trupului că trup e și, după ce a înconjurat scena, s-a lătit ca să-și facă loc prin carnea amestecată cu stofă, dar pe unde să iasă, ușa de container se umpluse de tineri, și cealaltă mână, de afară, nu putea trage decât altă mână dinăuntru, dacă nu era cenușă fierbinte, scăpa. Poate că sufletul din urma cenușii mai trăia. O voce dinăuntru sau de afară striga la ambulanță să vină aproape de respirația fetei, care intra în folie, se răcea, mai trebuia și să aștepte pe asfalt toată noaptea, o folie lângă alta, exact ca lumânările aprinse direct în trupuri, înăuntru, Dumnezeu să ne ierte! Să mori tu, mi-a zis Geamănu, cu sataniștii ăia cu tot? Ce, ți-ai ocupat iar locu' la groapa de gunoi? Du-te-n Paștele mă-tii? i-am strigat mai jos de Mănăstirea Neamului. Ai gura pungă, Petre, Sunt independent, Radule, și roata se întoarce el ceaușescu, a mai zis, dar nu știu ce înseamnă asta fiindcă era dezbrăcat și fără durere.

Micul Paris a fost mai întâi sat, se știe, dar străinii încă se mirau că în hardughia trasă doar de doi cai între Giurgiu și București, până și umbra căruței părea suflată de urgia vântoasă, care cotrobaie și în coșul de mâncare din spate. Of, uf, hop, de la umbră la berlină era distanță de opt cai și mult bănet, chiar și pentru o zi se simțea la șale. Astfel că străinul fixează spatele căruțașului care își face cruce, că și gălbioru' e de viață trecător, zice. Se uită la marginea drumului ca la o așa viață și doar odihna cailor mai scăpa de vârtej. Lasă că pân' la Filaret nu era decât un secol, cu surugiul deasupra

mașelor înstrăinate, dar și cu distanțele mișcate întruna. Hai, hai, malurile Dâmboviței, pline de lemne putrezite de la garduri și de la scările caselor, legănau omul, căruța și biciul pe spinările vitelor mai ceva decât potopul care pornise dinspre pădure. Culmea Dealului cu Biserica Mihai Vodă făcea însă un fel de umbrar și străinul mai să se închine la el. Mijlocul secolului al XIX-lea se foia împreună cu omul în așternuturi, sub luna plină care dădea în Curtea Domnească, să fie văzută de toți, mai ales că bisericile își vărsau cupolele peste grădina de aici și de la marginile Bucureștiului. O adiere tot cobora din Deal să treacă apa cu mâinile femeilor în pânza țesută la război, dar la Curtea Domnească l-a desfăcut pe un dezmațat îndulcit la averi și nevăstuici, spun că nici cruce n-a avut, năravuri da, că a luat mersul Dâmboviței, ba a și cârmuit într-o parte când apa și-a schimbat cursul. Numai gândul Brâncoveanului a fost neretezat, iar brațul drept al Dâmboviței s-a dat mai aproape și vodă s-a uitat din moarte la livezi, la mlaștina întinsă spre moșie, s-a întors spre smârcuri, unde era chiar orizontul cum coborai de la Filaret. Sfântă Treime, tristețea mesteca mlaștina printre copite și roți, din pădure s-a simțit adiere din nou, cum era locul atunci cu Dumnezeu, cu negustorul care avea să poarte pălărie cu boruri mari, alături de vânzătorul cu căciulă tăbăcită peste pielea lui la fel, dar vodă hotărâse să taie cale până la moșie.

Știu, nu poți plimba trecutul cum face frica în toate vremurile cu omul.

— Aoleoooooooo! Crezi că nu se știe ce îți poate osu', Tăticule, mi-a transmis Macadam de-ndată ce s-a instalat în Instituție pe același post, dar fără putere.

— Îhî, cât p-aici să înghețe Dâmbovița pe caniculă când ați trecut voi podul la Piața Unirii.

— Chiar crezi că îți mai suportă cineva mofturile, Radule? Te umfli în pene de parcă ai fi cel mai.

— Mă simt onorat, tovarășe, dar tot întreb, în Historie cum e cu scriitorii tăi de raftul întâi?

— Dacă nu ai fi atât de prost, Achime, ești așa de la naștere?

— E prea devreme să spun.

Dacă vrei, mai bine, să revin la foaia care este, de fapt, opinia publică, să știți că Bucureștiul era plin de grădini și Cișmigiul. O fi fost o mlaștină înainte, dar măcar nu era așa pustie și într-o Buturugă cum a ajuns astăzi. Adevărat, am făcut deceniu după deceniu prin parc, mătasea-broaștei s-o fi păstrat de la câteva lebede, dar piepturile lor au dispărut cu bazinul sec de vreo câțiva ani, așa că nu veți vedea decât umbrele lor. Dacă insistați, și niscai umbre de flori până la pânza pusă peste Arhivele Naționale, poate și pentru că nu mai are cine să citească la bibliotecă, pânza mare din coasta Primăriei Bucureștiului dă semn că e încă tăcere, doar șobolanii fac drumuri de la una la alta ca să mai miște liniștea de mormânt, care e un canal secret între instituții, sub târnăcoapele de deasupra. În Primărie se scoală morții de dimineață, duc hârtiile de la un etaj la altul, așteaptă finalul de an să caseze dosare, altele, deja sortate, pornesc spre subsolul aproape înecat de miros și umezeală, doar că și de acolo pleacă rafturi întregi spre groapa de gunoi Vidra, 330 de lei tona. Domnule, cea mai mare producție a Bucureștiului e gunoiul, s-a repezit primul consilier, preluat de celălalt prim-consilier, dar din Instituția centrală. Să facem ordine, a cerut la prima ședință Femeia Ingeaua. Masa circulară de lemn s-a strâns, luciul s-a ridicat pe fețele cu frica în pungile de la ochi și...

Dar să revenim! Pe vremea călătorului, îngrozit de crăpătura tot mai vizibilă dintre Occident și Orient, în care tocmai căzuse, nici măcar un han de ispravă, domnule, sunt într-o mlaștină, a privit de pe culme, de la Filaret, cum viile erau coapte și sălciile coborau spre râu. Dâmbovița curgea cu nămol cu tot, iar Curtea Veche stătea strajă la viața care începea de acolo și se împrăstia prin grădini, în piețe și pe Calea Mogoșoaiei. Țăranii cu butoaiele cât căruța sfichiuiau boii, că boii aveau, în văzul vreunei femei din hotel ieșită la balcon, de unde se vede că nu sălciile de Dâmbovița le iau privirile, nici broaștele, le fură privirea sacagii, domnule cititor. Ele